

Závěry vyplývající z citlivosti základního důchodového pojištění na některé parametry důchodového systému a migraci

Zohledněné parametry a specifické scénáře

I. I. Citlivostní scénáře
a. způsob valorizace vyplácených důchodů b. rychlost zvyšování důchodového věku c. výše pojistné sazby d. pracovní migrace
II. II. Scénář trvalého zvyšování důchodového věku
III. III. Scénář dodatečné pracovní migrace k dosažení stabilní zaměstnanosti

Způsob (výše) valorizace vyplácených důchodů

Scénáře počítají s rozpětím valorizace od nulové až po mzdovou

- **Výše valorizace penzí má významný vliv na výši výdajů důchodového systému**

- V dlouhém období rozpětí výdajů od 9% HDP (nulová valorizace) k 15% HDP (mzdová valorizace) ročně
- Základní varianta předpokládá valorizaci na úrovni zákonného minima
  - Inlace + 1/3 růstu reálné mzdy
- Valorizace po roce 1995 byly vyšší než zákonem určené minimum a v průměru se pohybovaly na úrovni inflace + zhruba 50 % růstu reálné mzdy
  - Pokud vlády nebudou schopny valorizovat penze pouze dle minima ze zákona, bude úroveň výdajů výrazně nad hladinou základní varianty

Rychlost zvyšování důchodového věku

Scénáře počítají se zvýšením tempa zvyšování na 3 a 6 měsíců, resp. se snížením na 1 a 2 měsíce.

- **Tempo zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu (na dnes cílené hodnoty v zákoně) má pouze dočasný a rozsahem omezený dopad na výši důchodových výdajů**

- Ani v případě rychlejšího tempa růstu věkové hranice k dnes platným hodnotám v legislativě nedochází k poklesu délky doby strávené v důchodu (při odchodu na věkové hranici)

Výše sazby pojistného

Scénáře počítají zvýšení / snížení pojistné sazby o 2 procentní body

- Model (implicitně) předpokládá, že zvýšení / snížení daňové zátěže práce nebude doprovázeno příslušnými dopady na zaměstnanost a v konečném důsledku na tempo růstu ekonomiky
- Opomenutí těchto sekundárních efektů je nutné mít na paměti při interpretaci modelových výsledků

Pracovní migrace

Scénář počítá s čistým (kladným resp. záporným) saldem pracovní migrace ve výši 10 tis. osob ročně

- **Zvýšená pracovní migrace se v dlouhém období projevuje vyššími relativními výdaji k HDP a naopak projevuje se vnitřní nestabilita nastavení systému (odvody nedostačují na vznikající nároky)**

Scénář trvalého zvyšování důchodového věku

Citlivostní scénář permanentního zvyšování důchodového věku je nastaven tak, aby délka doby strávená v penzi byla napříč generacemi při odchodu na věkové hranici přibližně konstantní

Konkrétně se věková hranice zvyšuje

- U mužů o 2 měsíce za rok
- U žen o 4 měsíce za rok (do dosažení VH mužů potom o 2 měsíce)
- **Scénář dokáže důchodové výdaje vyjma období 2045-2070 stabilizovat a saldo důchodového systému udržet na stabilní a jen mírně deficitní úrovni**
- **Cenou zaplacenou za finanční stabilitu je citelný pokles vnitřní míry výnosu důchodového systému, která s mladšími generacemi setrvale klesá**

Scénář dodatečné pracovní migrace k dosažení stabilní zaměstnanosti

Scénář je nastaven tak, aby v průběhu času byla zhruba stabilní velikost pracovní síly v české ekonomice. Konkrétně tedy ke zvýšené migraci dochází od roku 2025 a ročně do ekonomiky přichází 20 – 50 tis. osob

Omezující předpoklady citlivostního scénáře

- Migrace probíhá nad rámec netto migrace, která je zakomponována v demografické prognóze (20 - 25 tis osob ročně)
- Migranti jsou výhradně ekonomicky aktivní osoby ve věku 30 - 40 let

- Migrující pracovníci nejsou do české ekonomiky doprovázeni žádnými rodinnými příslušníky (děti, partneři, rodiče).
  - Po dosažení důchodového věku se migranti vrací zpět do domovských ekonomik a pobírají český důchod „na dálku“. Nečerpají však žádné jiné zdravotní / sociální služby v ČR.
  - V důsledku předchozích dvou bodů tak model 100% abstrahuje od sekundárního zvýšení veřejných výdajů v jiných sociálních/zdravotních oblastech v důsledku zvýšené migrace
- **Vyšší a pro důchodový systém „neoptimálnější“ migrace nedokáže zabránit setrvalému růstu výdajů na důchody, resp. postupnému propadu salda systému do vyšších deficitů**
  - **V dlouhém období má dokonce varianta vyšší migrace kontraproduktivní vliv na finanční stabilitu důchodového systému**